

„Otrzymanie zawiadomienia o wszczęciu egzekucji - uprawnienia i obowiązki wierzyciela, dłużnika i komornika”

Opracowanie: Fundacja Młodzi Ludziom

Niekiedy bywamy zaskoczeni otrzymanym listem poleconym od komornika sądowego z którego to listu dowiadujemy się że wobec nas zostało wszczęte postępowanie egzekucyjne, czyli tzw. **egzekucja komornicza**.

Egzekucja komornicza to ostatni etap w dochodzeniu odzyskania należności przez wierzyciela.

Pierwszym etapem jest etap sądowy w toku którego wierzyciel uzyskuje wyrok zasądający, następnie uzyskuje klauzulę wykonalności na tym wyroku, i dysponując już wyrokiem z klauzulą czyli tytułem wykonawczym może złożyć wniosek do komornika o wszczęcie egzekucji przeciwko dłużnikowi.

Egzekucja sądowa zatem to po prostu postępowanie mające na celu przymusową realizację świadczenia od dłużnika.

Uprawnienia i obowiązki dłużnika w postępowaniu egzekucyjnym – czyli co dłużnik może zrobić po otrzymaniu takiego zawiadomienia od komornika?

Uprawnienia dłużnika (jeżeli zaistnieją ku temu przesłanki ustawowe – czyli sytuacje określone w przepisach prawa):

- wytoczenie powództwa przeciw egzekucyjnego,
- wniesienie zażalenia na postanowienie sądu o nadaniu klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu (art. 795 § 2 k.p.c.) po doręczeniu zawiadomienia o wszczęciu postępowania egzekucyjnego,
- złożenie skargi na czynność komornika – gdy dłużnik kwestionuje wszczęcie lub sposób prowadzenia egzekucji przez komornika,
- prawo do szczegółowych informacji na temat zadłużenia – komornik powinien wraz z zawiadomieniem przesłać kopię tytułu wykonawczego,
- prawo do obecności przy czynnościach egzekucyjnych.

Po wszczęciu postępowania egzekucyjnego prawa i obowiązki związane z jego prowadzeniem ma wyłącznie komornik. Wierzyciel nie może podejmować samodzielnych czynności windykacyjnych, np. nie może

przychodzić do jego domu.

A jakie są obowiązki dłużnika po wszczęciu egzekucji przez komornika?

Głównym obowiązkiem dłużnika w czasie egzekucji jest oczywiście spełnienie świadczenia czyli zapłata długu.

W trakcie postępowania egzekucyjnego dłużnik ma następujące obowiązki:

- obowiązek współpracy z komornikiem – udzielanie wyjaśnień, nieutrudnianie czynności komornika, nieukrywanie swojego majątku,
- złożyć komornikowi wykaz majątku – najlepiej pisemnie na formularzu który komornik załącza do zawiadomienia o wszczęciu egzekucji.

Wykaz ten należy wypełnić i złożyć komornikowi osobiście w czasie wizyty w jego kancelarii lub przesać na adres kancelarii komornika we wskazanym przez niego terminie.

W wykazie majątku dłużnik musi ujawnić:

- jakie ma źródła dochodu,
- czy prowadzi działalność gospodarczą,
- jakie posiada rachunki bankowe,
- jakich ruchomości jest właścicielem - samochody, maszyny i inne wartościowe ruchomości (biżuteria, meble, itp.)
- jakich nieruchomości jest właścicielem,
- czy przysługują mu jakie wierzytelności lub inne prawa majątkowe,
- jakie zobowiązania go obciążają – np. alimenty, postępowania egzekucyjne prowadzone przez innych komorników.

Wykaz ten składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia - kto składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 8 lat (art. 233 kk).

Jeżeli dłużnik bez usprawiedliwionej przyczyny nie złoży wykazu majątku i oświadczenia, komornik może ukarać go grzywną w wysokości do 2.000 zł.

- powiadomienia w terminie 7 dni organu egzekucyjnego o każdej zmianie miejsca swego pobytu, trwającej dłużej niż jeden miesiąc,
- zwrócenia wierzycielowi kosztów niezbędnych do celowego przeprowadzenia egzekucji.

Wierzyciel ma prawo wyboru komornika z wyłączeniem spraw dotyczących egzekucji z nieruchomości - o egzekucję z nieruchomości, o wydanie nieruchomości, o wprowadzenie w posiadanie nieruchomości,

o opróżnienie pomieszczeń, w tym lokali mieszkalnych, z osób lub rzeczy, oraz w sprawach w których przepisy o egzekucji z nieruchomości stosuje się odpowiednio. **Egzekucje z nieruchomości prowadzi może wyłącznie komornik na obszarze działania którego położona jest nieruchomość dłużnika.**

W trakcie postępowania komornik ma prawo :

- prowadzić egzekucji z nieruchomości (np. domu lub mieszkania), ruchomości (np. pojazdów czy maszyn rolniczych), a także innych praw majątkowych. Komornik może także zająć wynagrodzenie za pracę, emeryturę, rentę lub dochody z innych tytułów – poza kwotą wolna od zajęcia,
- jeżeli cel egzekucji tego wymaga, komornik może zarządzić otworzenie mieszkania oraz innych pomieszczeń i schowków dłużnika, jak również przeszukanie jego rzeczy, mieszkania i schowków. Komornik może przeszukać odzież, którą dłużnik ma na sobie.

Komornik może wejść do mieszkania nawet pod nieobecność dłużnika.

Jaką kwotę może potrącić i zabrać komornik ?

1. Wynagrodzenie- komornik nie może zabrać dłużnikowi całości wynagrodzenia, wolna od zajęcia jest kwota minimalnego wynagrodzenia, jednak w przypadku długów alimentacyjnych jest to 60 % wynagrodzenia.
2. Emerytury :
 - długi niealimentacyjne – (tj. kredyty, pożyczki, czynsze, itp.) w przypadku zaległości w spłacie pożyczek oraz kredytów, a także zadłużenia czynszowego, jest to 25% miesięcznej emerytury
 - długi względem placówek zdrowotnych –50% miesięcznej emerytury
 - długi alimentacyjne – 60% miesięcznej emerytury
3. Egzekucja z wynagrodzenia z umowy cywilnoprawnej (umowa zlecenia, umowa o dzieło) - jeżeli ma ono charakter świadczenia powtarzającego się, którego celem jest zapewnienie utrzymania (czyli stanowi podstawowe źródło dochodu dłużnika będącego osobą fizyczną) - mają odpowiednie zastosowanie przepisy Kodeksu pracy, czyli zasady dotyczące egzekucji z wynagrodzenia za pracę.

Z egzekucji wyłączone są m.in:

- przedmioty urządzenia domowego niezbędne dla dłużnika i jego domowników, w szczególności lodówka, pralka, odkurzacz, piekarnik lub

kuchenka mikrofalowa, płyta grzewcza służąca podgrzewaniu i przygotowywaniu posiłków, łóżka, stół i krzesła w liczbie niezbędnej dla dłużnika i jego domowników oraz po jednym źródle oświetlenia na izbę, chyba że są to przedmioty, których wartość znacznie przekracza przeciętną wartość nowych przedmiotów danego rodzaju.

- pościel, bielizna i ubranie codzienne, niezbędne dla dłużnika i będących na jego utrzymaniu członków jego rodziny, a także ubranie niezbędne do pełnienia służby lub wykonywania zawodu,
- zapasy żywności i opału niezbędne dla dłużnika i będących na jego utrzymaniu członków jego rodziny na okres jednego miesiąca,
- jedna krowa lub dwie kozy albo trzy owce potrzebne do wyżywienia dłużnika i będących na jego utrzymaniu członków jego rodziny wraz z zapasem paszy i ściółki do najbliższych zbiorów,
- narzędzia i inne przedmioty niezbędne do osobistej pracy zarobkowej dłużnika oraz surowce niezbędne dla niego do produkcji na okres jednego tygodnia, z wyłączeniem jednak pojazdów mechanicznych,
- przedmioty niezbędne do nauki, papiery osobiste, odznaczenia i przedmioty służące do wykonywania praktyk religijnych oraz przedmioty codziennego użytku, które mogą być sprzedane tylko znacznie poniżej ich wartości, a dla dłużnika mają znaczną wartość użytkową.
- przedmioty niezbędne ze względu na niepełnosprawność dłużnika lub członków jego rodziny.

Nie podlegają zajęciu komorniczemu:

- świadczenia alimentacyjne, świadczenia pieniężne wypłacane w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, świadczenie wychowawcze (500 Plus) świadczenia rodzinne, dodatki rodzinne, pielęgnacyjne, porodowe i dla sierot zupełnych, zasiłki dla opiekunów, świadczenia z pomocy społecznej, świadczenia integracyjne, jednorazowe świadczenie, o którym mowa w art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem";
- świadczenia, dodatki i inne kwoty przyznane na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w części przysługującej na umieszczone w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka dzieci i osoby, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej.

Zatem w razie zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego nie obejmuje ono kwot pochodzących z tych świadczeń.

Jak reagować w momencie otrzymania zawiadomienia o wszczęciu postępowania egzekucyjnego?

W momencie otrzymania zawiadomienia należy go dokładnie przeczytać, zapoznać się z treścią, aby dowiedzieć się kto jest wierzycielem, czego dotyczy roszczenie wierzyciela. W razie jakichkolwiek wątpliwości można zadzwonić albo uda się osobiście do siedziby kancelarii komorniczej prowadzącej egzekucję i poprosić o dodatkowe informacje. Oczywiście można również skontaktować się z wierzycielem w celu zaproponowania zawarcia ugody.

W przypadku kwestionowania w jakikolwiek sposób zasadności roszczenia wierzyciela należy udać się do prawnika albo do punktu npo/npp w celu skonsultowania sytuacji prawnej i możliwych rozwiązań.

Jak można bronić się przed egzekucją?

Jednym z podstawowych praw dłużnika w postępowaniu egzekucyjnym jest tzw. powództwo przeciwegzekucyjne które można wytoczyć w sądzie w przypadku :

- wystąpienia zdarzenia, wskutek którego wierzytelność wygasła lub nie może być egzekwowana,
- zobowiązanie zostało spłacone przez dłużnika,
- udowodnienie małżonka, że egzekwowane zobowiązanie nie należy się wierzycielowi (zostało już spłacone).

Co zrobić w przypadku gdy dłużnik chce dokonać płatności?

Najbardziej korzystne w tej sytuacji będzie nawiązanie kontaktu z wierzycielem i zaproponowanie zawarcia ugody w przedmiocie dobrowolnej spłaty zadłużenia.

Można również niezwłocznie po otrzymaniu zawiadomienia o wszczęciu egzekucji komorniczej dobrowolnie wpłacić całość egzekwowanej kwoty na konto kancelarii komorniczej albo uiścić dług gotówką w jego siedzibie.

Możliwe zakończenia egzekucji.

Zakończenie postępowania egzekucyjnego – następuje w przypadku skutecznego wyegzekwowania całego, dochodzonego przez wierzyciela roszczenia.

Komornik wydaje wówczas postanowienie o kosztach, wskazujące wysokość wydatków i opłat egzekucyjnych pobranych w toku postępowania i wskazując kogo te koszty obciążają i w jakim stopniu. Komornik sądowy zawiadamia pracodawcę dłużnika, bank prowadzący rachunek, organ emerytalny i zwalnia prawa spod zajęcia.

Umorzenie postępowania egzekucyjnego – kończy postępowanie egzekucyjne, ale nie dlatego że doszło wyegzekwowania długu ale na skutek zaistnienia innych zdarzeń wskazanych w ustawie:

- jeżeli tego zażąda wierzyciel; jednak w sprawach, w których egzekucję wszczęto z urzędu lub na żądanie uprawnionego organu, wniosek wierzyciela o umorzenie postępowania wymaga zgody sądu lub uprawnionego organu, który zażądał wszczęcia egzekucji;
- jeżeli prawomocnym orzeczeniem tytuł wykonawczy został pozbawiony wykonalności albo orzeczenie, na którym oparto klauzulę wykonalności zostało uchylone lub utraciło moc;
- jeżeli egzekucję skierowano przeciwko osobie, która według klauzuli wykonalności nie jest dłużnikiem i która sprzeciwiła się prowadzeniu egzekucji, albo jeżeli prowadzenie egzekucji pozostaje z innych powodów w oczywistej sprzeczności z treścią tytułu wykonawczego;
- jeżeli wierzyciel jest w posiadaniu zastawu zabezpieczającego pełne zaspokojenie egzekwowanego roszczenia, chyba że egzekucja skierowana jest do przedmiotu zastawu.

Umorzenie postępowania egzekucyjnego z urzędu :

- jeśli okaże się, że egzekucja nie należy do organów sądowych (a np. organów egzekucji administracyjnej),
- jeśli wierzyciel lub dłużnik nie ma zdolności sądowej albo gdy egzekucja ze względu na jej przedmiot lub na osobę dłużnika jest niedopuszczalna;
- jeśli jest oczywiste, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych;
- jeżeli wierzyciel w ciągu sześciu miesięcy nie dokonał czynności potrzebnej do dalszego prowadzenia postępowania lub nie zażądał podjęcia zawieszono postępowania.

Postępowanie egzekucyjne umarza się z mocy prawa, gdy uprawomocni się postanowienie o ogłoszeniu **upadłości dłużnika**.

Zawieszenie postępowania egzekucyjnego oznacza jego wstrzymanie.

Zawieszenie postępowania może nastąpić na wniosek albo z urzędu. Wierzyciel taki wniosek może złożyć w każdym czasie. Wniosek taki, jak wynika z treści art. 820 kodeksu postępowania cywilnego (dalej: kpc) nie wymaga uzasadnienia. Wniosek dłużnika aby był skuteczny, wymaga udowodnienia przez wnioskodawcę dodatkowych przesłanek, w postaci:

- uchylenia przez sąd natychmiastowej wykonalności tytułu wykonawczego,
- wstrzymania przez sąd wykonania tytułu wykonawczego,

- złożenia przez dłużnika zabezpieczenia koniecznego według orzeczenia sądowego do zwolnienia go od egzekucji.

Komornik zawiesza na wniosek dłużnika postępowanie prowadzone na podstawie tytułu wykonawczego w postaci zaopatrzonego w klauzulę wykonalności wyroku zaocznego, nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym, upominawczym albo elektronicznym postępowaniu upominawczym, jeżeli dłużnik przedstawi zaświadczenie określone w art. 139 § 5, z którego wynika, że wyrok zaoczny lub nakaz zapłaty został doręczony na inny adres aniżeli miejsce zamieszkania dłużnika ustalone w postępowaniu egzekucyjnym. Dłużnik nie ma obowiązku przedstawienia zaświadczenia, określonego w art. 139 § 5, jeżeli okoliczności, które mają być nim stwierdzone wynikają z dokumentu, o którym mowa w art. 797 § 3.

Postępowanie zostaje zawieszane natomiast z urzędu, gdy komornik poweźmie informację o zaistnieniu określonej przepisami prawa podstawy zawieszenia. Sytuacjami tymi są:

- brak zdolności procesowej lub przedstawiciela ustawowego (zarówno dłużnika, jak i wierzyciela),
- śmierć wierzyciela lub dłużnika.

W okresie zawieszenia postępowania organ egzekucyjny – komornik sądowy – nie podejmuje dalszych czynności (np. nie zajmuje majątku) lecz czynności już dokonane (np. zajęcie rachunku bankowego czy wynagrodzenia za pracę) pozostają w mocy. Wyegzekwowane w ten sposób kwoty trafiają na rachunek depozytowy – nie mogą bowiem być przekazane wierzycielowi, właśnie z uwagi na zawieszenie postępowania egzekucyjnego.

W przypadku problemów prawnych, potrzeby pomocy zapraszamy do korzystania z punktów nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Na stronie <https://np.ms.gov.pl> znajduje się prosta wyszukiwarka w której znajdziecie Państwo wszystkie dostępne w Polsce punkty tej pomocy.